

informační Bulletin společnosti přátel starožitností 1/2006

Program akcí na 1. pololetí 2005

Přednášky:

Po 30. 1. – PhDr. Václav Soukup, CSc.: **Kultura jako předmět antropologického studia**

Po 27. 2. – Bc. Karel Ksandr: **Vila Tugendhat v Brně**

Po 27. 3. – MUDr. Jakub Likovský: **Výpověď paleopatologických nálezů**

Út 18. 4. – Doc. PhDr. Josef Štulc: **Monitoring českých památek světového kulturního dědictví**

Po 29. 5. – PhDr. Ivana Boháčová: **Archeologie Staré Boleslavi**

Po 27. 6. – Mgr. Kateřina Hanzlíková: **Výpověď městských knih k dějinám pražských měšťanských domů**

Všechny přednášky se budou konat v přednáškovém sále ve 2. patře budovy Muzea hl. m. Prahy Na Poříčce od 17.30 hod., stejně jako v minulém roce v **pondělí**, v dubnu výjimečně v **úterý**. Prosíme, abyste si tyto termíny poznamenali, protože na jednotlivé přednášky nebudou zasílány zvláštní pozvánky.

Jarní exkurze

Letošní tradiční exkurzi SPS připravujeme na sobotu 27. 5. a bude tentokrát směřovat na západ od Prahy, navštívíme hrad a zámek Jimlín, zaniklou středověkou vesnici Pnětluky, dřívě mylně považovanou za hrad, železniční muzeum v Lužné u Rakovníka, hrad Jenčov a hrad, zámek a keľtské centrum v Nížboru. Podle časových možností bude program případně doplněn další lokalitou. Příhlášky přijímá Jitka Matějů (viz kontaktní adresy), Cena bude sdělena na přednáškách, předběžně předpokládáme 300 Kč za osobu.

Výroční zpráva Společnosti přátel starožitností za rok 2005

Stávající nepočetné obsazení výboru Společnosti a především enormní pracovní vytížení jeho členů udržuje aktivitu Společnosti stěží na standardní úrovni. Celkový počet akcí, které jsme pro naše členy v uplynulém roce uspořádali, tak zůstane zřejmě i pro příští léta maximem, jež budeme schopni poskytnout. V této souvislosti je na místě hledat v našich řadách iniciativní jednotlivce s ochotou a především možnostmi rozšířit spektrum našeho působení. Přesto si dovolují tvrdit, že se nám i v uplynulém roce podařilo poskytnout našim členům bohatý a zajímavý program činnosti, jak svědčí hojná účast na přednáškách i dalších akcích.

Zcela mimořádnou akcí byla spoluúčast Společnosti na pořádání prestižní kastelologické konference *Castrum Bene 9*, konané ve dnech 30. 5. až 3. 6. 2005 na zámku Hrubá Skála. Tématem konference byl Hrad a staveniště; více než 70 odborníků z řady evropských zemí probíralo, jak přírodní geomorfologická situace ovlivnila volbu staveniště, situování hradu, řešení hradní dispozice a jak bylo v rámci jeho konkrétní podoby využito podloží (např. u skalních hradů). Odeznělo celkem 28 referátů týkajících se Švýcarska, České republiky,

Německa, Alsaska, Rakouska, Polska, Slovenska, Slovinska, Lotyšska, Estonska, Rumunská, Maďarska a Řecka. K účastníkům patřily přední osobnosti současného evropského studia feudálních sídel, jimž dominoval profesor Werner Meyer z Basileje. Ke zdaru konference Společnost přispěla i vydáním exkursního průvodce (Durdík, T. – Gabriel, F. – Chotěbor, P. – Peřina, I. 2005: *Castrum Bene 9. Exkursionsführer*. Ústí nad Labem – Praha), obsahujícího krátké monografie hradů Bezděz, Hrubá Skála, Michalovice, Trosky, Valečov a Vranov se shrnutím současného stavu poznání jednotlivých lokalit i potřebnou bibliografickou referenci. Sborník z konference bude za účasti Společnosti vydán v roce 2006.

Společnost se dále jako jeden z hlavních partnerů podílela na jednáních o vzniku organizace EUROPA NOSTRA Česká republika, která bude sdružovat české členy této panevropské federace a bude ustavena počátkem roku 2006. Finanční situace nám však bohužel nedovoluje účast na akcích EUROPA NOSTRA v zahraničí, na které jsme zvaní. V rámci spolupráce s tuzemskými partnery jsme v únoru 2005 společně s Českým národním komitétem ICOMOS a Klubem Za starou Prahu vystoupili proti komerční novostavbě u Hergetovy cihelny. Naše aktivita nebyla neúspěšná, novostavba pravděpodobně nebude realizována. Členové Společnosti se dále podíleli na domácích i zahraničních vědeckých konferencích, např. kolokviu *Výzkumy v Čechách*, konferenci *Dějiny staveb*, mezinárodní konferenci archeologů středověku v Chrudimí, mezinárodní konferenci věnované archeologii středověkého města *Forum Urbes Medii Aevi* a mnoha dalších.

Hlavním produktem ediční činnosti SPS se stala zmíněná publikace vydaná pro konferenci *Castrum Bene*, ve značném objemu však proběhly přípravné práce na vydání sborníků *Castrum Bene 9* a *Castellologica bohemica 10*, které vydá Společnost ve spolupráci s ARÚ AV ČR Praha a dalšími partnery v roce 2006. Rovněž se podařilo realizovat další ročník *Časopisu SPS*, přestože překvapivá změna postoje Národního muzea a výměna osoby vedoucího redaktora vedly ke vzniku určitých problémů a nedorozumění. Snahy zástupců SPS o řešení, které by znamenalo nastolení oboustranně vyhovujícího režimu spolupráce, zatím nevedly k definitivní dohodě. Bilaterální jednání s Národním muzeem nadále probíhají, o jejich výsledku budeme členstvo průběžně informovat. Katastrofální je však především naprostá absence rukopisů, které by naplnily další čísla. Proto apelujeme na všechny naše členy, aby sami či ve svém okolí sháněli možné příspěvky od drobných sdělení, přes krátké články až po delší studie. Doufejme, že další existence *Časopisu* nebude ohrožena.

Knihovna SPS byla díky společnosti ARCHAIA Praha o. p. s. přestěhována do prostor v Truhlářské ulici, doposud však nebyla zkatalogizována. Nezlepšily se ani naše provozní problémy – pronajímání přednáškového sálu a změny termínů podle přání Muzea hl. m. Prahy.

Jednoznačně nejzajímavější a hojně navštěvované jsou naše pravidelné přednášky, které od ledna do listopadu přilákaly celkem 512 osob, což činí slušný průměr 51 osob na přednášku. Celkem v průběhu roku odeznělo deset přednášek našich osvědčených i zcela nových spolupracovníků na následující témata: MUDr. Jakub Likovský: *Prvorepublikové opevnění předměstí Prahy*, Jiří Štefan: *Život na pražském dvoře Ferdinandů V. Dobrotivého*, Mgr. Iva Herychová: *Podoba hradčanského ostrohu před příchodem člověka (geologie, morfologie a rekonstrukce původního vzhledu terénu)*, PhDr. Jan Frolík, CSc.: *Archeologický průzkum klášterů v Podlažticích*, Mgr. Vojtěch Kašpar: *Pravěký a následný historický vývoj třech historických katastrů na toku středního Boticě – Nisle, Michle, Vršovice* (tato přednáška byla doplněna exkurzí do nově otevřeného Malého muzea archeologie obecně prospěšné společnosti Archaia Praha o. p. s. v areálu Státního úřadu radiční ochrany v Bartoškově ulici v Nuslích), Mgr. Martin Tomásek: *Středověké Čáslavsko – výpověď archeologie*, ing. arch. Petr Chotěbor, CSc.: *Kamenické značky a jejich vývarná podoba*, ing. Pavel Bolina, CSc.: *Provincie Úsobrná a počátky hradu Svojanova*, PhDr. Miloš Vávra, CSc.: *Fenomén Velimská skalka v době bronzové a doc. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc. Pivo a další alkoholické nápoje na českých hradech*.

Nabídka publikací

Vlastivědná knihovnička SPS

- T. Durdík, B. Štauber: **Hrad Pravda**, Praha 1995 16 Kč
Z. Hazlbauer: **Historické kamenné kachle z Rabštejna nad Střelou**; T. Durdík: **Památky Rabštejna nad Střelou a okolí**, Praha 1995 35 Kč
P. Sommer: **Sázavský klášter**, Praha 1996 28 Kč
F. Gabriel: **Hrad Lipý**, Praha 1997 19 Kč
T. Durdík, J. Adámek, J. Fröhlich, P. Chotěbor: **Vybrané středověké památky Prácheňska**, Praha 1998 35 Kč
J. Újovec: **Tvrz a zámek Odolena Voda**, Praha 1998 25 Kč
J. Sommer a kol.: **Tři gotické kostely pod hradem Lipnicí – Dolní Město, Loukov, Rečice**, Praha 1999 40 Kč
L. Kracíková, J. Smetana: **Románská a gotická sakrální architektura v okrese Česká Lipa**, Praha 2000 60 Kč
F. Gabriel, K. Podroužek, P. Za hradník: **Skalní sídlo u Sloupu**, Praha 2001 25 Kč
T. Durdík: **Hrad Týřov**, Praha 2001 40 Kč
M. Flegl: **Cyril Merhout – historik nejen Malé Strany**, Praha 2002 15 Kč
L. Kracíková, V. Belling: **Síředověká sakrální architektura na Frýdlantsku**, Praha 2004 65 Kč
Sborník SPS č. 1 – ke 100. výročí založení SPS, 2. vydání, Praha 1997 135 Kč
Sborník SPS č. 2 – k živ. jubileu R. Turka 1991, Praha 1993 100 Kč
Sborník SPS č. 3 – k živ. jubileu M. Richtera 1992, Praha 1993 68 Kč
Sborník SPS č. 4 – k živ. jubileu D. Libala 1996, Praha 1996 160 Kč
Castellologica bohemia 8, Praha 2002 615 Kč
Castellologica bohemia 9, Praha 2004 560 Kč
J. Adámek, J. Sommer, Z. Všečeková: **Síředověký kostel Panny Marie v Pisku**, Pisek 2001 340 Kč
T. Durdík: **Nálezy z hradů přechodného typu** 250 Kč

Publikace nakladatelství Unicornis

- K. Benešová, K. Charvátová, D. Libal, M. Pojsl: **Řád cisterciáků v českých zemích ve síředověku**, Praha 1994 150 Kč
R. Pfeiderer: **Atributy světů**, 2. vydání, Praha 1998 68 Kč
D. Libal, P. Zahradník: **Katedrála svatého Víta na Pražském hradě**, Praha 1999 285 Kč
900 let cisterciáckého řádu – sborník z konference, Praha 2000 265 Kč
D. Libal: **Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek**, Praha 2001 398 Kč
1000 let kláštera na Ostrově (999–1999), sborník, Praha 2003 245 Kč
Rataje nad Sázavou – hrad a zámek, Praha 2004 36 Kč
Sborník 1/2003. Vývoj a funkce topenišť – sborník z konference, Praha 2003 300 Kč
Sborník 2/2004. Okna a dveře – sborník z konference, Praha 2004 280 Kč
Sborník 3/2005. Krovny a sířechy – sborník z konference, Praha 2005 290 Kč
J. Houšková: **Tvoří celá rodina. Výtvarné techniky pro předškoláky, starší i dospělé**, Praha 2004 90 Kč
Hanspauka I. Historie, vzpomínky, zajímavosti, Praha 2005 130 Kč

Publikace lze zakoupit na přednáškách SPS nebo po předchozí domluvě s pokladní SPS J. Matějí na jejím pracovišti. Mimopražští zájemci si je mohou objednat poštou u J. Matějí (při zasílání poštu bude účtováno poštovné + balné). U objednávků uvádějte vždy své členské číslo, aby vám mohla být v vybraných publikacích poskytnuta členská sleva.

Mgr. V. Kašpar v. r., *jednatel*

doc. PhDr. T. Durdík, DrSc., v. r., *starosta*

Na přednáškách měli členové po celý rok možnost zakoupit si se slevou historické a vlastivědné publikace nejen z produkce SPS, ale i dalších institucí a významných nakladatelství. Problémem je, že prodej v podstatě leží na bedrech jednoho člověka. Rádi bychom proto nalezli někoho, kdo by s prodejem, distribucí i získáváním publikací fakticky a pravidelně pomáhal.

Každoroční výlet poslední sobotu v květnu tentokrát směřoval do malebného středního Povltaví. Postupně jsme měli možnost navštívit hrad Hrádek – Kozí hřbet, známé keltské oppidum v Hrazanech a hrad Ostromeč, dále zříceninu jedné z mála kompletně zkoumaných českých tvrzí, tvrz Zrůbek, malebnou Křepeňickou tvrz a archeologicky zkoumané zaniklé městečko ostrovského kláštera u Davle Hradištko – Sekanka nad soutokem Vltavy se Sázavou. Výklad po většinu času vedl doc. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc.

K 1. 12. 2005 měla SPS 824 aktivních individuálních členů a 50 členů kolektivních. Nově se přihlásilo 24 nových individuálních členů, z toho 18 studentů nebo nečlenských absolventů vysokých škol. Bylo celkem vyřazeno 19 členů, kteří již delší dobu nejevili o náš spolkový život žádný zájem, 2 členové vystoupili a 5 členů – PhDr. Rudolf Tecl, náš dlouholetý jednatel MUDr. Zdeněk Hazlbauer, JUDr. Ludvík Kolařík, PhDr. Jiří Klabouch a Vladimír Vokálek – nás bohužel opustilo navždy.

Výbor v uplynulém roce pracoval v následujícím nezměněném složení: starosta – doc. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc., místopředseda – ing. arch. Karel Kuča, jednatel – Mgr. Vojtěch Kašpar, pokladní – Jitka Matějí, člen výboru pro kolektivní členy – PhDr. František Gabriel, Ph. D., zajišťování exkurzí – ing. arch. Petr Chotěbor, CSc. a Mgr. Kateřina Dryáková, členové výboru – JUDr. Vilém Knoll a PhDr. Stanislava Dvořáková.

Výroční zpráva byla přijata plénem na výroční schůzi SPS 19. prosince roku 2005.

Mgr. Vojtěch Kašpar, *jednatel SPS*

Členské příspěvky

Členové v produktivním věku platí minimálně 50 Kč ročně, studenti a důchodci 30 Kč ročně. Členský příspěvek pro kolektivní členy je 100 Kč. Od nových členů je navíc vybíráno jednorázové zápisné ve výši 20 Kč. Dobrovolně vyšší příspěvky jsou vítány. Číslo účtu SPS u ČS Praha 1 je 1923085369/0800. Prosíme všechny členy, aby při platbě příspěvků složenkou či převodem z účtu uváděli jako variabilní symbol své členské číslo (při rozesílání Bulletinu je uvedeno nad jejich adresou).

Kontaktní adresy

- ◆ Informace o Společnosti, její historii a o podmínkách publikování příspěvků v časopise a sbornících: **starosta SPS doc. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc.**, Lamačova 861, 152 00 Praha 5, tel. 251 81 52 78, e-mail durdik@arup.cas.cz;
- ◆ **jednatel SPS Mgr. Vojtěch Kašpar**, Václavské nám. 37, 110 00 Praha 1, tel. 222 24 32 39;
- ◆ členské přihlášky, legitimace, členská evidence a příspěvky, prodej publikací: **pokladník Jitka Matějí**, Hostýnská 2042/13, 100 00 Praha 10, tel. 721 801 590, pracoviště Sřinga křížovka, V Tůních 11, 120 00 Praha 2, e-mail: mateju@sřingakřizovka.cz; tel./fax 224 941 251;
- ◆ spolupráce s kolektivními členy: **PhDr. František Gabriel**, P. O. box 23, 470 01 Česká Lípa, e-mail: pu-uvpd-cl@volny.cz;